

סבא גולדמן – שורשים

הוריי – בובי וזיידה גולדמן – נולדו שניהם בקנדה, להורים שהגיעו לשם ממזרח אירופה. הבתים שבהם גדלו שמרו על מסורת יהודית, וכן הבית שהם בנו ושאני גדלתי בו (נולדתי בשנת תש"ז, 1947, כמה חודשים לפני קום המדינה). זיידה היה אחד מ-6 אחים ואחיות, ואילו בובי היתה הבת הבכורה מתוך 4 בנות. הם הקימו את הבית בעיר מגורי הסבא וסבתא שלי (במפי ונאני לוין) – היא פרדריקטון במזרח קנדה. פרדריקטון היא עיר בירת אחד המחוזות של קנדה, ניו ברנזוויק. מתוך אוכלוסיה כללית של כ-30,000 איש (בשנים שבהן גדלתי שם – שנות ה-50' וה-60'), הקהילה היהודית היתה יחסית קטנה – כ-80 משפחות, בערך אחוז אחד של כלל תושבי העיר.

רב הקהילה, הרב דוד ספירו, היה מנהיג ממש והחזיק טוב את הקהילה – שרוב חבריה לא היו שומרי מצוות כל-כך, אך רצו שהקהילה תתנהל ברוח ההלכה, ככל שניתן לעשות כך. אנחנו הילדים היינו הולכים ל"חדר" בשעות אחה"צ לאחר הלימודים בבית הספר, זה 3 פעמים בשבוע. לרוב, הבנים היו מפסיקים את לימודי התורה שלהם לאחר הבר-מצוה שלהם (והבנות מוקדם יותר). אני הייתי בין הבודדים שהמשיך ללמוד עם הרב לפחות בשבתות עד תום לימודי התיכון. עזרו לי עוד 2 דברים: האחד - בנו הבכור של הרב היה בכיתה שלי עד שהוא עבר לישיבה תיכונית בטורונטו, והיינו חברים טובים. והשני – הייתי פעיל בתנועת הנוער (הלא-דתיה אך שהקפידה על דברים של מסורת – שבת, כשרות, ברכות וכד'), Young Judaeans ("יהודה הצעיר").

בובי וזיידה רצו שכל אחד מהילדים שלהם יוכל לבחור את דרכו בחיים, ולכן הקפידו לחשוף אותנו גם לתרבות הכללית – מוזיאונים, קונצרטים, מחזות, ספרות – בנוסף ללימודי הקודש שלנו. כך שאכן בחרו האחים ואחיות שלי (היינו 6) ב"מקום אחר", איש מרעהו, בספקטרום היהודי.

המשכתי את לימודי בפרדריקטון לתואר הראשון בכימיה ואז בגיל 21 עברתי לטורונטו ללימודי התואר השני והשלישי, בתחומים שונים של הכימיה. שם רכשתי גם נסיון בהדרכת סטודנטים העוסקים בניסויים כחלק מלימודי התואר הראשון שלהם, דבר שהקנה לי טעם טוב להוראה. בשנים אלה, גם זכיתי להתחתן עם סבתא גולדמן, והתחייבנו זה לזו כי נעלה ארצה כדי לבנות את הבית שלנו. ואכן, אחרי סוכות, בתום סיום לימודי הדוקטוראט ב-1975, עלינו עם יוסף ופסח, 2 הבנים הגדולים, ליישוב אלעזר כאחת מ-14 המשפחות המייסדות את היישוב החדש הזה בגוש עציון. זמן קצר אחר כך נולד יעקב,

הבן ה-3 שלנו וכן גם אפרים נולד באלעזר. ב-1978, בעקבות בעיות חברתיות ביישוב, עברנו לנצר חזני, היישוב הראשון בגוש קטיף, ו"הסבתי מקצוע" מלהיות כימאי להיות חקלאי. גידלנו עגבניות מיוחדות וגם פרחי גיפסנית – שניהם לייצוא. זכינו גם לעוד פרי בטן – האבא שלך (עקיבא) והבת הראשונה שלנו, חנה אלישבע, נולדו שם. לנצר חזני נוצרו קשרים טובים ועמוקים, אלא שלא רציתי להמשיך בחקלאות ולא היתה חלופה אלא לעבור לעיר.

כך הגענו לבאר שבע, עיר שתמיד הרגשתי מחובר אליה מאז שנודע לי כי בן-גוריון עבר לשדה בוקר, מתוך תחושה שחייבים לבנות את הנגב. וכאן הבת השניה שלנו נולדה – נאוה. עבדתי בכמה תחומים, בעיקר בתעשייה הכימית ובהוראה. בתעשייה עבדתי במפעל הברום, קודם כחוקר באגף המחקר ופיתוח, תכננתי מעבדה חדשה למתקן הפיילוט (חצי-חרושת), ומאוחר יותר ביחידת אבטחת המוצר באתר הייצור. בו זמנית התחלתי להדריך חוגים בכימיה ובמתמטיקה במסגרת "נוער שוחר מדע" ובהמשך בתכנית לילדים מחוננים, דבר שאני ממשיך לעשות גם אחרי הפרישה לפנסיה מהמפעל. יחד עם זה פיתחתי מופע של קסמים בכימיה שאני מציג בבתי ספר, בסדנאות למורים ובמסיבות.

אבקש לסיים עם סיפור מימי לימודי התואר הראשון שלי בפרדריקטון. בשנתיים האחרונות, הכיתה היתה מורכבת מ-10 סטודנטים, ואני היהודי היחיד ביניהם. נהגנו להיפגש גם בהפסקת הצהריים באחד החדרים במחלקה לכימיה. כל אחד עם הסנדוויץ שלו. יום אחד יושבים יחד, ואחד מהקבוצה פונה אליי ואומר לי – אילו היית יודע איך יצרו את הגבינה הצהובה בסנדוויץ שלך, לא היית אוכל אותה. על מה אתה מדבר, שאלתי אותו. והוא הסביר כי כדי להקשות את החלב על מנת ליצור את הגבינה, משתמשים באנזים שנמצא לרוב בדופן הקיבה של חזירים. אמרתי לו – איני מאמין. הרי גדלתי בבית כשר ויודע אני כי צריכים לשמור על הפרדת כלים חלביים מכלים בשריים, וכן על הכשרות של מוצרי בשר ועוף שאנחנו מכניסים הביתה, אך אף פעם לא שמעתי שיש שאלה בכלל במוצרי חלב. והוא משיב – אם אינך מאמין לי, לך תשאל את הרב שלך. (וכל השיחה הזאת בפני החברים בקבוצה – כולם גוים). כמובן, הלכתי לשאול את הרב והוא אישר שהחבר שלי צודק! אז, שאלתי, אם כן למה אין הרב אומר את הדברים בפירוש – כדי שהציבור לא ייכשל בהם? תשובת הרב? – אם הייתי חושב שיקפידו וישנו את ההרגלים שלהם (בבתיים), בוודאי מזמן הייתי אומר להם. אך כשיש לי חשש שישמעו אותי אך ימשיכו בהרגלם, אני נמנע מלומר. כי עדיף שיעשו זאת בשגגה ולא במזיד!